

The Battle Cry of the Chashmonaim and the Search for the Pach Echad
חנוכה, תש"פ

1) ספר תשב"ץ קטן - סימן רנח

מהר"ם ז"ל כשהוא מתפלל "ויהי נועם" (תהלים צ, יז) אומר לעולם "אורך ימים וכו'" (צא, טז) ב' פעמים. ואז יש בו כמנין כהנים (=125) בגימטריא; לפי שכהני חשמונאי ובניו היו הולכים למלחמה ואמרו ז' פעמים "ויהי נועם" וב' פעמים "אורך ימים אשביעהו" ונצחו.

2) תהלים - פרק צא, פסוק טז

אָרְךָ יָמִים אֲשֶׁבִיעֶהוּ; וְאַרְאַהוּ בִישׁוּעָתִי.

3) ספר נר מצוה - חלק א, עניני ארבע המלכויות (מהר"ל זצ"ל)

...כי כל ענין המלכות זה שהיו מבקשים החכמה... ולכך היו נותנים דעתם על התורה ולבטל אותה מישראל, כי לא היו רוצים שתהיה החכמה, בפרט שהיא יותר חכמה והיא יותר עליונה מן החכמה האנושית שהיה להם, כמו שהיא התורה שהיא החכמה על הכל. והחכמה הזאת שהיא על הכל לא שייך אל האומות, כמו שהוא מבואר במדרש. וכך אמרו במדרש (איכ"ר ב, יג) "מַלְכָּה וְשָׂרִיף בְּגוֹיִם אֵין תּוֹרָה" (איכה ב, ט), אם יאמר לך אדם יש חכמה בגוים, תאמין, שנאמר "וְהָאֲבֹדְתֵי חֻקֵּי חֻקֵּי מִצְרַיִם וְתִבְנֶינָה מִהֵרָא עֲשׂוּ" (עובדיה א, ח). אם יאמרו יש תורה בגוים אל תאמין, דכתיב "מלכה ושריה בגוים אין תורה". ולכך המלכות, הם היונים, לא היו מתנגדים לישראל כי אם בתורתם... כי אין גבור מתקנא אלא בגבור שכמותו, ולפיכך רצו לאבד מהם התורה... וכך היה כל ענין מלכות שלישית, לבטל מישראל מעלת התורה האלקית, וכל דבר אלקי בפרט. שהיה רוצה אומה זאת שלא יהיה חס ושלוש לישראל מעלה אלקית.

4) ספר תפארת ישראל - הקדמה (מהר"ל זצ"ל)

וזה שאמרו שם (נדרים פא א) גם כן 'מפני מה אין תלמידי חכמים מצוים שיוצאים מהם תלמידי חכמים, מפני שאין מברכין בתורה תחלה'. כי אף אם היו מברכין בפה, מכל מקום דבר הזה - שהוא נתינת התורה - צריך לברך השם יתברך בכל לבו, ובזה יש לו האהבה הגמורה אל השם יתברך. ואף אם הוא תלמיד חכם והוא צדיק גמור, רחוק הדבר הזה שיברך השם יתברך בכל לבו על נתינת התורה כפי הראוי.

ועוד כי התלמיד חכם לבו דבק אל התורה, כי חביבה התורה על לומדיה. ובשביל אהבתם לתורה, דבר זה מסלק אהבת המקום בשעה זאת שבאים ללמוד. כי כאשר באים ללמוד תורה, ואהבתם אל התורה, אין בלמוד שלהם האהבה אל השם יתברך במה שנתן תורה, כי אין האהבה לשנים. כי כל אהבה היא דבקות בנאהב, ואם דבק בזה - אינו דבק באחר. ולפיכך אהבת התורה, שהיא חביבה עליהם, דבר זה מסלק שאין הברכה בכל לבו אל השם יתברך במה שנתן התורה. וזה ש'אין מברכים בתורה תחלה'.

ולפיכך אין יוצאים מהם תלמידי חכמים. כי אלו היו אוהבים אותו במה שהתורה נמצא מאתו יתברך, היה השם יתברך גם כן סבה לתורה לצאת מהם תלמידי חכמים. ועתה שהם דבקים ורודפים אחר התורה עצמה בלבד, ואינם דבקים בו יתברך במה שהוא יתברך סבה לתורה, לא היה יוצא מאתם תלמיד חכם שיש בו תורה. שאין כאן הסבה המשפיע את התורה, הוא התלמיד חכם. וזה שאמר הכתוב (ירמיה ט, יא) "ולא שמעו בקוליי" נגד התורה עצמה, "ולא הלכו בה" שלא לקחו התורה עם סבתה, כי לקיחת התורה עם סבתה נקרא הליכה בתורה לגמרי.

5) מסכת חגיגה דף ט:

אמר ליה בר הי להלל: מאי דכתיב: "וְשִׁבְתֶם וְרָאִיתֶם בֵּין צְדִיק לְרָשָׁע בֵּין עֶבֶד אֱלֹקִים לְאֲשֶׁר לֹא עֲבָדוּ" (מלאכי ג, יח) - עבד אלקים לאשר לא עבדו, היינו צדיק היינו עובד אלקים, היינו רשע היינו אשר לא עבדו! אמר ליה: עבדו ולא עבדו - תרוייהו צדיקי גמורי נינהו. ואינו דומה

שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד. - אמר ליה: ומשום חד זימנא קרי ליה לא עבדו? אמר ליה: אין, צא ולמד משוק של חמרין: עשרה פרסי - בזווא, חד עשר פרסי - בתרי זווי.

6) תולדות יעקב יוסף - קונטרס אחרון

עוד שמעתי ממורי פירוש השי"ס (חגיגה ט ב) ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע, בין עובד ה' לאשר לא עבדו (מלאכי ג, יח), ופריך השי"ס היינו צדיק היינו עובד, היינו רשע היינו לא עובד. אלא אינו דומה שונה פרקו ק' פעמים לשונה פרקו ק"א פעמים. וי"ל וכי בשביל שחסר א' יהי נקרא רשע לא עובד.

וביאר על פי משל, בא יבוא ברנה נושא אלומותיו (תהלים קכו, ו), אם יסוד תורתו ועבודתו ליוהרא, גם שהוא עובד ה' אינו כלום, מאחר שחסר ממנו אחד, שיכוין לשמו ית' סוד אחד האמתי.

ובזה יובן, גם שהוא עובד ה' מ"מ מיקרי לא עובד, והטעם שאינו דומה שונה ק' פעמים לשונה ק"א, שחסר אחד, והבן, ודפח"ח.

7) דגל מחנה אפרים - דרוש לפורים (וע"ע פרשת ויקרא, פרשת צו, פרשת אחרי מות)

ונראה לפי עניות דעתי שיש גם כן בדיבורים אלו של המן רמז זכות על ישראל וכל דבריו שהיה אומר לקטרוג הכל יש בו גם כן זכות גדול על ישראל וה' יתברך ברחמיו עשה זה ושלח דיבורים כאלו בפיו והוא באופן זה, המן אמר ישנו עם אחד היינו העם אחד שהם ישראל שנבראו כדי לעסוק בתורה והם בטלים מדברי תורה והם בחינת ישינים כמו יושב בטל כישן דמי (עיין במגן אברהם תקפ"ג ס"ק ו') והוא קטרוג גדול חס ושלום כמאמרם ז"ל כשמרפין ידם מדברי תורה מיד נלכדים, מכל מקום בדברים אלו מרומז גם כן זכות גדול על ישראל על דרך שאמר אא"ז זללה"ה אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד (חגיגה ט' ב) היינו שמכניס אחד שהוא אלופו של עולם בתוך לימודו והוא שמרמז ישנו עם אחד היינו כששונים לפעמים הוא עם אחד שלומדים תורה לשמה מכניס אחד ללימודו, וברגע אחת היא שעוסקים בתורה לשמה מתקנים כל העולמות ומעוררים שפע וברכה על כל העולמות:

עמלק ← עמל ק'

8) תפלה לחנוכה

בִּימֵי מִתְתַּיְהוּ בֶן יוֹחָנָן כִּהֵן גְּדוֹל חֲשֻׁמוֹנָאִי וּבְנָיו כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יוֹן הִרְשָׁעָה עַל עַמּוֹד יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁפִּיחַם תּוֹרַתְךָ וּלְהַעֲבִירָם מִחֻקֵּי רְצוֹנְךָ...

9) עיון יעקב – מסכת חגיגה דף ט:

עיון בכלי יקר פי' ואתחנן דברים על פסוק פן תשכח וגוי' שכתב הרבה רמזים על זה, גם בשאר מפרשים. והרמז הפשוט הוא זה **כי מיכאל שר התורה גימטריא מאה ואחד והשכחה הוא מצד ס"ם שהוא בגימטריא ק'** לכך השונה ק"א פעמים גובר מיכאל על ס"ם לכך עתידה תורה שתשתכח היינו על ידי תגבורת הס"ם ומתוך צרה רוחה הגאולה במהרה בימינו אמן.

10) כלי יקר - פרשת ואתחנן, פרק ד, פסוק ט

פן תשכח את הדברים וגוי'. חז"ל (אבות ג י) למדו מכאן שהשוכח דבר אחד ממשנתו מתחייב בנפשו כי גורם לעצמו שגם ה' ישכחו כמו שנאמר "וְתִשְׁכַּח תּוֹרַת אֱלֹקֵיךָ אֲשֶׁכַח בְּנִיךָ גַם אֲנִי" (הושע ד, ו). עוד דרשו חז"ל (חגיגה ט ב) מן פסוק ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקים לאשר לא עבדו (מלאכי ג יח) שאינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד. ושמעתי רמז לדבר לא עבדו ראשי תיבות שלו עולה **מאה** לומר שהלומד מאה פעמים עדיין נקרא לא עבדו, עובד אלקים לאשר ראשי תיבות עולה **מאה ואחד** כי השונה פרקו מאה ואחד פעמים נקרא עובד אלקים:

וזו משלי לעשות רמז יקר מזה והוא כשתסתכל במלת זכר ובמלת שכח תמצא מספר מאה ואחד ביניהם, והרוצה לבטל השכחה יחזור על לימודו מאה ואחד פעמים ובהם יפחות מן מספר שכח מספר מאה ואחד וישאר מן שכח מלת זכר על כן מאז יהיה הדבר כמוס אצלו לזכרון לא ישכח עוד. וקרוב לשמוע שהמלאך הממונה על הזכרון זכר שמו ויש לו רכ"ז כוחות, והמלאך הממונה על השכחה שכח שמו ויש לו שכ"ח כוחות, נמצא שיש לו מאה ואחד כוחות יותר מן מלאך של הזכרון על כן השכחה גוברת על האדם, לפיכך צריך הוא לחזור על לימודו מאה ואחד פעמים כי בכל פעם ופעם שיחזור הוא מחסר ומחליש כח אחד מכוחותיו וכשחזר מאה ואחד פעמים החליש כל כוחותיו היתרים ונכנס תחת יד המלאך הממונה על הזכרון ולא ישכח עוד. רמז לדבר השמר ושמור נפשך מאד ראשי תיבות מן ארבע תיבות אלו עולה למספר מאה ואחד וראשי תיבות של תיבת "לך" היינו למ"ד וכאילו אמר למוד תורתך מאה ואחד פעמים פן תשכח את הדברים, וזה רמז יקר:

11) מסכת שבת דף כא:

מאי חנוכה דתנו רבנן בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול. ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים לשנה אחרת קבעום ועשאו ימים טובים בהלל והודאה.

12) להורות נתן – מועדים, חלק ה, עמ' מה [וע"ע נתן פריו – חנוכה, עמ' תלח-תלט]

הוא ק"א. והנה השמן מסוגל לזכרון וכאמרם (הוריות יג:), והיינו דוקא שמן טהור דטהרה זו דעת, והיונים רצו לטמאות השמן כדי להציא ישראל לדי שכחת התורה – וכנגד זו איכא הצטמת השי"ת כי לא משכח מפי זרעו – והיינו שרצו להשכיח תורתך ע"י שר השכחה, הוא ס"מ שר של יון. אבל מצאו פ"ך אחד, דפ"ך ואחד הוא ק"א, שהיה חתום בחותמו של כהן גדול, והיינו מלאך מיכאל, וכדאימא (חגיגה יב:): מיכאל שר הגדול עומד ומקריב קרבנות צמוצת של מעלה, וכתב מהרש"א שם דמיכאל הוא כהן גדול, ועל כן דוקא מיכאל כהן גדול שהוא גימטריא ק"א גבר על יון שרצה להשכיח, דק"א רומז על זכרון. ועיין מד"ר

(בראשית פ"ב) ומשך זה יון, דמשך אומיות שכח, כי יון רצה להשכיחה. והיינו ויותר יעקב לצדו (וישלח ל"ב כ"ה) והיינו ששכח פכים קטנים וכרש"י שם, כי השכחה הוא מצד ס"מ – ומוצא מהחמס סופר ז"ל שבעת חליו האחרון שכח משהו ממנהגיו ונלכטער מאוד, ושאלוהו מה הצער, וענה כי הוא אינו רגיל לשכוח – ושרו של עשיו רצה לנגוע בכ"ף ירך של יעקב, הוא ק"א כמנין כ"ף, ועי"ז שכח פכים קטנים פ"ך בגימטריא ק'. ועי"ז ויאבק איש עמו הוא שרו של עשיו, שע"י השכחה רצה להתגבר עליו. ועל ידי שיעקב נלחו, ^{אוצר החכמה} פך אחד טהור חתום בחותמו של כהן גדול, ונשאר אותו פך לדורות וכמו שכתב בס' ש"ך עה"ת שהפך שמאלו חנוכה היה פך של יעקב אבינו. [ועיין לעיל עמוד י"ב].

13) במדבר – פרק ז, פסוק יד
 פך אחת עשרה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת.

14) רש"י (שם)

כף אחת - כנגד התורה שנתנה מידו של הקב"ה:

15) אגרת הקודש מהבעל שם טוב הקדוש זי"ע

כי בראש השנה שנת תק"ז עשיתי השבעת עליית הנשמה כידוע לך, וראיתי דברים נפלאים במראה מה שלא ראיתי עד הנה מיום עמדי על דעתי... ועליתי מדרגה אחר מדרגה עד שנכנסתי ל"היכל משיח", ששם לומד משיח תורה עם כל התנאים והצדיקים וגם עם שבעה רועים, ושם ראיתי שמחה גדולה עד מאוד... ושאלתי את פי משיח "אימת אתי מר?" והשיב לי "בזאת תדע בעת שיתפרסם למודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעינותך חוצה מה שלימדתי אותך והשגת"...

16) משלי – פרק ה, פסוק יט

יפוצו מעינותיך חוצה ברחבות פלגי מים.